

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

Система управління ризиками у митній справі Customs risk management system

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2020/2021
З якого курсу викладається	4
В якому семестрі (-ах) викладається	8
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Янушкевич Дмитро Анатолійович
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник
Кафедра	Маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва Посилання
Посада	Доцент кафедри маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID / ResearchGate
Контактна інформація	d.yanushkevych@knute.edu.ua

Анотація

Завдання вивчення дисципліни «Система управління ризиками у митній справі» полягають у наданні теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування принципів, методів, категорій, методів та інструментів оцінки ризиків, управління ризиками та їх застосування при здійсненні державної митної справи. Цілями застосування системи управління ризиками є: запобігання, прогнозування і виявлення порушень законодавства України з питань митної справи; забезпечення більш ефективного використання наявних у митних органів ресурсів та зосередження їх уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю (областях ризику); забезпечення в межах повноважень митних органів заходів із захисту національної безпеки, життя і здоров'я людей, тварин, рослин, довкілля, інтересів споживачів; прискорення митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Мета дисципліни

формування у студентів системних знань та навичок з митної справи в Україні, Європейському Союзі та світі, засвоєння теоретичних основ здійснення митної справи, формування сукупності знань та набуття практичних навичок з аналізу та оцінки ризиків при проведенні митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів при їх переміщенні через митний кордон України, боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати: - сутність та функції ризику в митній безпеці держави, Міжнародні угоди з питань спрощення і гармонізації митних процедур, класифікацію зовнішньоекономічних ризиків, нормативно–правову базу з питань забезпечення митної безпеки та управління ризиками в митній справі, класифікацію митних ризиків за ознаками: об'єкт, суб'єкт, джерело виникнення, базові принципи системи управління ризиками, схеми оцінки ризику за профілями ризику, порядок формування профілів та індикаторів ризику, порядок застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю та митного оформлення товарів та транспортних засобів, застосування системи управління ризиками в організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил.

вміти: - визначати об'єкти (характеристики товарів, транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, характер зовнішньоекономічної операції) та суб'єкти управління ризиками при здійсненні митної справи, розробляти профілі ризику продовольчих та непродовольчих товарів, проводити товарознавчу експертизу як засіб формування профілів ризику, обирати форми та обсяги здійснення митного контролю та митні формальності при митному оформленні товарів із застосуванням системи управління ризиками, застосовувати систему управління ризиками в боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ з таких дисциплін як «Товарознавство», «Митна справа», «Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності», «Міжнародна торгівля», «Економічна інформатика», «Товарознавство», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства».

Програма дисципліни

Тема 1. Сутність та функції ризику в митній безпеці держави

Мета, завдання, актуальність дисципліни. Основні поняття: «національна безпека», «національні інтереси», «ризик», «небезпека». Сутність категорії «безпека». Види небезпеки. Поняття, що розкривають зміст поняття «небезпека»: загроза, виклик, шкода.

Ризик як елемент небезпеки. Сутність та функції ризику. Класифікація зовнішньоекономічних ризиків. Поняття підприємницьких ризиків та їх види.

Структурна схема системи національної безпеки. Національні інтереси. Складові національної безпеки. Економічна безпека, як складова національної безпеки. Складові економічної безпеки.

Система митної безпеки. Нормативно–правова база з питань забезпечення митної безпеки та управління ризиками в митній справі. Поняття, умови та чинники забезпечення митної безпеки. Місце митної безпеки в системі національної безпеки та її зв'язок з державною політикою у сфері державної митної справи.

Тема 2. Управління митними ризиками

Еволюція наукових поглядів щодо митних ризиків. Трактуювання поняття «митний ризик». Основні характеристики митного ризику. Класифікація митних ризиків за різними ознаками: об'єкт, суб'єкт, джерело виникнення.

Функції ризику. Фактори і джерела митного ризику. Сфери ризику. Ієрархія системи митної безпеки. Складові та взаємозв'язок митної безпеки, митних інтересів та митних ризиків.

Формування системи управління ризиками (СУР). Трамбування категорії «система управління ризиками» в митній справі. Базові принципи системи управління ризиками Схема оцінки ризику за профілями ризику. Застосування автоматизованої системи аналізу та управління ризиками під час митного контролю. Селективність профілів ризику. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності в контексті застосування системи управління ризиками. Забезпечення митної безпеки на основі адміністрування ризиків. Системоутворюючі чинники митної безпеки: митна небезпека, загрози, виклики, негативний вплив, наслідки, шкода, митна безпекоспроможність, надійність, усталеність.

Тема 3. Управління ризиками при митному контролі і митному оформленні товарів і транспортних засобів

Міжнародні угоди з питань спрощення і гармонізації митних процедур. Міжнародна конвенція з гармонізованої системи опису і кодування товарів (ГС). Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція). Конвенція про карнет АТА та Конвенція щодо тимчасового ввезення (Стамбульська конвенція). Декларація з професійної етики (Декларація Аруша).

Цілі застосування системи управління ризиками. Технології митного контролю та митного оформлення в контексті застосування СУР. Об'єкти та суб'єкти СУР у митній справі.

Джерела митної небезпеки та митних ризиків. Ризики, пов'язані із наданими до митного оформлення документів: контракти, товаросупровідні та товаротранспортні документи, комерційні документи, сертифікати походження товару, документи, що підтверджують дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання тощо. Ризики переміщення товарів до їх одержувачів. Ризики, пов'язані із застосуванням тарифного та нетарифного регулювання в повному обсязі. Ризик повного та достовірного митного декларування. Ризик митного оформлення та застосування відповідних форм митного контролю. Ризики, пов'язані із діяльністю митних брокерів, власників митних складів, складів тимчасового зберігання, а також перевізників та інших осіб, діяльність яких пов'язана зі здійсненням митного оформлення.

Система аналізу та управління ризиками. Документи, якими визначаються принципи побудови СУР в діяльності митних органів. Принципи управління ризиками. Організаційна структура управління ризиками.

Комплексна система «Електронна митниця» як механізм управління ризиками. Профілювання ризиків. Сфери ризику. Індикатори ризиків. Етапи аналізу ризиків. Вибір форми контролю залежно від ступеня ризику. Вплив негативної та позитивної історії на вибір форми контролю. Принципи спрощення митного контролю.

Формування профілів ризику. Товарознавча експертиза як засіб формування профілів ризику. Формування профілів ризику продовольчих товарів. Формування профілів ризику при митному оформленні: мінеральних продуктів, товарів хімічної, деревообробної, текстильної та трикотажної промисловості, силікатних товарів, дорогоцінного каміння, металів та виробів з них, машин та механізмів, електричного обладнання, транспортних засобів тощо. Товари групи прикриття.

Міжнародні підходи та рекомендації щодо управління митними ризиками. Система рамкових стандартів із забезпечення безпеки та сприяння глобальній торгівлі (SAFE). Рамкові стандарти ВМО, їх характеристика та структура.

Сучасні аспекти керування ризиками у митній справі у відповідності з вимогами Рамкових стандартів ВМО, ДСТУ ISO 31000:2014 Менеджмент ризиків. Принципи та керівні вказівки та ДСТУ ISO 31010:2013 Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. Стратегія розвитку СУР у сфері митного контролю на період до 2022 року.

Тема 4. Управління ризиками в боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил

Роль та місце боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил в системі митної безпеки. Застосування СУР в організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил. Зміст поняття контрабанда в законодавчих системах різних держав. Контрабанда за українським законодавством. Види контрабанди. Переміщення з приховуванням від митного контролю. Переміщення поза митним контролем. Об'єкт та суб'єкт контрабанди. Предмети контрабанди. Способи контрабанди. Місце контрабанди. Запобігання та протидія контрабанді.

Загальні положення щодо порушень митних правил та відповідальності за них. Порушення митних правил та їх види. Відповідальність за порушення митних правил. Особливості відповідальності за деякі види порушень митних правил.

Управління ризиками в боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил. Організація боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил.

Особливості та політики дисципліни

Для успішного опанування дисципліни розроблено та підготовлено матеріали до інтерактивного курсу з використанням покрокового вивчення тем. Плануються виїзні заняття в митних органах. Інтерактивний курс дає можливість опанування деяких тем дистанційно.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) вивчення лекційного матеріалу; 2) підготовка до практичних занять, дискусій, роботи в малих групах; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (творче завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (ситуаційне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів.

Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Мережко Н. В. Митна справа : підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський ; за ред. П. В. Пашка. – Київ : КНТЕУ, 2016. – 572 с.
2. Управління ризиками в митній справі: зарубіжний досвід та вітчизняна практика : монографія / І. Г. Бережнюк [та ін.] ; за заг. ред. І. Г. Бережнюка. – Хмельницький. : ПП «Мельник А. А.», 2014. – 288 с.
3. Застосування ризик-орієнтованого мислення при здійсненні державної митної справи : звіт про НДР (остаточний) / кер. Д. А. Янушкевич ; викон.: В. А. Афанасьєва [та ін.] ; Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ. – Харків, 2019. – 241 с. - № ДР 0117U000639. - Режим доступу: <https://bit.ly/2Kn9AuK>.